

Kolombiya Depremi: En Alttakilerin Dayanışmasından En Tepedekilerin Kepazeliklerine

18.08.2026 • Dünyada Yeni Komünizm, Kolombiya Devrimci Komünist Grubu (GRC) • Yeni Komünizm

Editörün notu: Aşağıdaki yazı Devrimci Komünist Grup Kolombiya'nın yayın organı Alborada Comunista'da 13 Ağustos 2026 tarihinde yayınlanmıştır. Çevirisini okurlarımıza sunarız.

10 Ağustos günü Kolombiya yaklaşık yarım yüzyıl içerisinde yaşadığı en güçlü depremle karşılaştı. Biz bu yazıyı yazarken en az 265 ölü, 3500 yaralı ve yüzlerce kayıp insan vardı. Depremi merkezi Choco departmanına bağlı 5000 nüfuslu San Jose del Palmar isimli küçük belediyeydi. En az 500 bina etkilenirken yirmi tanesi tamamen yıkıldı. Batı Kolombiya'daki en az dört departman 7.4 büyüklüğündeki bu depremden etkilendi.

Ülkenin en yoksul bölgesi olan Choco'da sadece başkent değil Atrato Nehrinin üzerindeki pek çok şehir ağır hasar gördü. Bunların çoğuyla bağlantı kesildi ve herhangi bir devlet yardımı alamadılar. Krizin etrafındaki toplam nüfusları 3.5 milyon olan ana şehirler; Pereira, Manizales ve Cali'de, onlarca yıkılmış binanın arasında yüzlerce arama kurtarmacı ve gönüllü yıkıntılardan insanlara ulaşmak için olağanüstü bir çaba sarfediyor. Ölen sayısı, yaralı sayısı ve kaybolanlar her seferinde değişiyor çünkü bilgilerin merkezileşmesi söz konusu değil.

Bu deprem neden oldu?

Böylesi felaket olaylarla karşılaştığımızda pek çok insan bu fenomenlerin nedenlerini merak ediyor. Yanlış bilgi, batıl inanç ve bilim karşıtlığı denizinde ise doğaüstü açıklamalar ve komplo teorileri çok yaygın.

Deprem tektonik bir olaydır, insanın veya “yüce” bir müdahalenin ürünü değildir. Yılın hangi zamanı ve hava sıcaklığından bağımsızdır. Bu bölgedeki tektonik plakaların özellikle de ülkenin batısı için bunlar tektonik plakların normal davranışıdır.

Şimdilik ne depremleri ne de ardıllarını tahmin edemiyoruz. Bu alanda özellikle de ardılların tahmin edilmesi (Omori-Utsu Yasası zaman içerisindeki depremlerin sıklığını hesaplarken, Bath’s Yasası ana depreme göre ardılların maksimum büyüklüğünü hesaplamaya çalışır) bilimi ve teknolojiyi geliştirmek için devam eden çabalar var.

Bir depremi tahmin edebilmek için üç değişkeni bilmek gerekir: Nerede olacağı, büyüklüğü ve olacağı zamanı. En son değişken kayda erken uyarı verecek kadar kayda değer süre içerisinde henüz bilinmiyor (her ne kadar tamamen imkansız olmasa da şu an da erken bir uyarı vermeye yeterli teknolojiye sahip değiliz). Ancak bilinebilecek olan hangi bölgenin deprem için daha fazla risk içerdiğini tespit etmektir.

Kolombiya, karmaşık jeolojiye sahip bir ülkedir. Nazca, Karayipler ve Güney Amerika tektonik plakaları bu bölgede birleşir ve birbirleriyle olan etkileşimleri ani bir enerji üreterek deprem olarak bildiğimiz olayın yaşanmasına neden olur. Kolombiya, Pasifik Ateş Hattında yer alır ki burası dünyadaki depremlerin ve volkanik aktivitenin %90’ının yoğunlaştığı bir bölgedir. Doğu Cordillera’da Bucamaranga sismik yuvası bulunur, burası orta derinlikte dünyanın en aktif bölgesidir. Buradaki sismolojik ağ günde yaklaşık 80 deprem kaydeder, bunlar halk tarafından fark edilmese de jeolojik araçlarla tespit edilebilirler.

Batı Kolombiya’daki Pasifik kıyı bölgesi Nazca ve Güney Amerika tektonik levhalarının birleşmesinden dolayı ülkenin sismik olarak en aktif bölgesidir. Jeolojide bu kıtasal bir levhanın başka bir kıtasal levha altına girmesi (sübdiksiyon) olarak bilinir. Bu levha binmesi durumu dünyadaki depremlerin birincil kaynağıdır. Bir levha diğerrinin üstüne biner, bir sürtünme meydana gelir ve yıllar boyunca biriken enerji serbest kalacağı noktaya ulaşarak depreme neden olur. Bu çok derinlerde yaşanır. 10 Ağustos depreminin derinliği yaklaşık 103 kilometreydi ancak büyüklüğü 7.4 olduğu için bu enerji yüzeye ulaştığında dahi tamamen dağılmadı.

Her ne kadar çoğu deprem tektonik levhaların üst üste binmesi sonucu oluşsa da volkanik aktivite sonucu meydana gelen sismik olaylarda vardır, bunlar ülkenin merkez dağlık bölgelerinde olurlar. Ancak, Kolombiya Jeoloji Servisinin ve jeoloji uzmanlarının açıkladığı üzere yaşanan bu depremin Purace volkanındaki kül emisyonları ile bir ilgisi yoktur, bu ikisi birbirinden farklı jeolojik olaylardır.

İnsan faaliyetleri de depremlere neden olabilir. Bu depremden sonra bazıları hidrolik kırılma ve petrol sondajını neden olarak sundular. Hidrolik kırılma ve hidrokarbon üretimi gerçekten de kirletici ve çevre için bir hayli zararlıdır ancak bu depremin nedeni oldukları iddiası doğru değildir. Madencilik, sondaj ve baraj inşaatı depremlere neden olabilir ancak insan kaynaklı depremlerin oranı çok düşük olmakla birlikte büyüklükleride çok küçüktür. 10 Ağustos depreminin kökeninin tektonik levhaların binmesi sonucu olduğuyula ilgili devasa kanıtlar ve bilimsel bir konsensus söz konusudur.

Felaket bir sistemin altında doğal olaylardan kaynaklanan felaketler

Tıpkı bazı toprakların sismik dalgaları seyrelterek veya güçlendirerek depremin etkilerini değiştirebildiği gibi ekonomik temelde-toplumun ne temelinde kurulduğu- yaşanan doğal fenomenlerin etkilerini hafifletebilir veya ağırlaştırabilir. İçerisinde yaşamakta olduğumuz sistem şu an da kapitalist-emperyalist sistemdir ve her ne kadar toplumun böylesi olaylar karşısındaki savunmasızlığını kayda değer ölçüde düşürebilecek bilgi ve kaynaklara sahip olsak da böylesi doğal fenomenlerin toplum üzerindeki etkilerini gereksiz bir şekilde arttırmaktadır.

Belirttiğimiz gibi, şu an da engellemek bir yana bir depremi tam olarak önceden tespit etmek mümkün değildir. Ancak bilim; buna farklı şekillerde hazırlanarak ani yıkımı ve beraberinde gelen acıları ciddi biçimde düşürebilir. Kolombiya, dünyanın en çok sismik ve volkanik aktivitesinin olduğu bir bölgede yer almaktadır, bilim insanları ve uzmanlara göre bu depremler kesinlikle sürpriz değil aksine normal ve beklenen fenomenlerdir. Kolombiya'nın şehirleşmiş bölgelerinde yaşayan her on kişiden dokuzu ciddi sismik riskin olduğu bölgede yaşamaktadır dolayısıyla böylesi olaylara hazırlanmak büyük bir önceliktir.

Bu sistemin böylesi trajedilere verdiği dikkat karşısında verilmesi mümkün olan dikkat

Deprem yaşandıktan sonraki ilk 72 saat enkaz altında kalanların kurtarılması için çok kritiktir ancak geçtiğimiz Cuma ofise gelen De la Espriella yönetimi ilk 48 saat boyunca uluslararası yardımı reddetmiştir. Ancak üçüncü gün Risk Yönetimi Müdürünün (hakim sınıfların Petro kanadının bir parçası) aldığı önlemlere gelişen güvensizlik üzerine uluslararası yardımları koordine etmesi için yeni bir Risk Yönetimi Müdürü atamıştır.

Kolombiya hükümeti aşırı sağa hizalanmamış ülkelerin yardımlarını özel olarak reddetmiştir. Meksika ve Çin'in sunduğu yardım ve böylesi felaketlerde çok kritik olarak kurtarma operatörleri ve tıbbi ekip gönderme tekliflerini reddetmiştir. Özellikle de Choco, kırsal bölgede Quindio, Caldas, Risaralda ve Valle del Cauca gibi bölgeler ciddi hasar almasına rağmen izole durumda ve devlet yardımı alamamaktayken bu yardımlar daha da kritiktir.

Pereira şehir merkezinde La Libertad Parkına yakın bir noktada işlek bir fırın ve evsizler, geri dönüşüm emekçileri ve sokak satıcılarının kaldıkları bir merkez çöktü. Yüksek ihtimalle onlarca insan enkazların altında kalmasına rağmen 50 saat geçmesine rağmen hiçbir özel arama kurtarma bölgeye sevk edilmedi. Devletin bu noktadaki tek görünürlüğü "rahatsızlıkları ve yağmayı engellemek" için gönderdiklerini söyledikleri polis ekipleri oldu. Bu yazının yazıldığı sırada Abelardo de la Espriella (ADLE) hükümeti sadece İsrail, ABD, El Salvador ve Ekvador'dan gelen yardımlara izin verdi ve yalnızca bu devletlerin gönderdikleri yardımların "uluslararası protokollere uygun" olduğunu söylediler.

Meksika gibi ülkelere gönderilen ekipler ileri derecede eğitilmiş olmalarına ve Birleşmiş Milletler INSARAG protokolüne uygunluk belgeleri olmalarına rağmen kurtarma çalışmalarına kabul edilmediler. Bütün veriler uygunluk meselesinin bir bahaneden öteye geçmediğini göstermektedir. ADLE hükümeti sadece "dostane" yani kendi faşist politikalarıyla uyumlu ülkelere gelen yardımları kabul etmektedir. Şayet durum buysa bu durum enkazın altındaki yüzlerce insanın hayatını tehlikeye atmakta ve bu rejimin caniyane ve katil doğasını gözler önüne sermektedir. Rejim, mevcut toplumsal ilişkilerin karşısında yer almayan bir şekilde başkalarının hislerini tespit edip anlayamamaktadır.

Kimi ön tahminler hasarın boyutunu 20 trilyon peso (6,8 milyar ABD doları) olarak tahmin etmektedir. Dünya çapındaki depremleri inceleyen ABD Jeoloji Araştırmaları (USGS) hasarın

ülkenin gayrisafi hasılasının %7'sine tekabül edecek bir miktar olan 130 trilyon peso (41,5 milyar ABD doları) olacağını öngörmekte. 2025 yılında sadece bankaların bu ülkedeki karları 27.7 trilyon pesoydu (8.84 milyar ABD doları). Peki neden bu bankalar kamusal bağış toplama kampanyaları yürütmek yerine basit bir şekilde "Biliyor musunuz karlarımızın hepsini ve varlığımızın kayda değer bir kısmıyla beraber bundan sonraki karlarımızı da bu trajediyle mücadele için vereceğiz" diyemiyorlar? Çünkü bu lanet sistemin içsel dinamikleri vardır. Bu sistemin üzerinden işleyen üretimin anarşik bir doğası vardır, kapitalistler arasındaki acımasızca rekabet, büyümezsen yutulursun mantığı onları her zaman karları önceleme noktasına iter. Böylesi bir sistemde, çoğunluğun çıkarları öncelenmez; bunun yerine sermayenin çıkarları baskın gelir. Ve böylesi bir acil durumda bile sistemin dinamikleri işlemeye devam eder.

Bu tür olaylara müdahale etmek için önceden acil durum malzemeleri, kurtarma ekipmanları ve iyi eğitilmiş personel rezervleri bulundurmak mümkündür. Aynı şekilde, halkı bu olguların bilimsel olarak anlaşılması konusunda eğitmek; afet önleme, acil durum protokolleri ve arama-kurtarma teknikleri konusunda en iyi yöntemlerle donatmak da mümkün ve gereklidir. Bu tür olaylarda, en çok etkilenen bölgelere hızla sevk edilebilecek diğer ülkelerden gelen uzman personelin desteği, mümkün olduğunca çok can kurtarma çabasında paha biçilmez olabilir. Ancak insanları çözümün bir parçası değil de bir sorun olarak gören bir sistemde, malzemeler, ekipmanlar, protokoller ve eğitim olsa bile sonuçlar yine de felaket olacaktır.

Sayırsız insan depremden etkilenen bölgede yaşayanlarla dayanışma gösterdi. Yıkılan binaların olduğu her bölgede yüzlerce insan enkazları kaldırmak ve olabildiğince çok insanı kurtarmak için yoğun bir çaba harcadı. Ülkenin farklı yerlerinden pek çok insan yardım ve gıda toplama ve depremden etkilenenler için bağış kampanyalarına katıldılar. Ve çok kinik bir şekilde geçtiğimiz yıllarda milyarlarca dolar karlar elde eden şirketler ve bankalar trajediye yanıt olabilmek için halkı bağış yapmaya davet ediyor.

Bu sistemin resmi düzenlemeleri ve fiili inşaat uygulamaları

Bunun gibi yüksek sismik aktiviteye sahip bölgelerde, bu doğa olaylarının etkilerini azaltmak için sıkı önlemler alınmalıdır: Binalar, şiddetli depremlerde bile çökmeyecek şekilde inşa edilmelidir. Günümüzde mühendislik alanındaki gelişmeler, binaların yalnızca depreme

dayanıklı (deprem sırasında şekil değiştirip çatlasalar bile çökmeden depreme dayanabilen) değil, aynı zamanda deprem yalıtımlı (zemin hareketinin yapıya aktarılmasını azaltan sismik izolatörler veya yapı içinde sismik enerjinin bir kısmını emen enerji sönümleyiciler sayesinde depremin etkisini en aza indiren) olarak inşa edilmesine de olanak tanımaktadır.

Kolombiya'nın Deprem Dayanıklı Yapı Yönetmeliği (NSR-10) isimli bir resmi yönetmeliği bulunmaktadır, ancak çeşitli uzmanların uyardığı gibi, bu yönetmelik son 16 yıldır esaslı bir şekilde güncellenmemiş olup, bu süre zarfında kaydedilen teknik ve uluslararası gelişmeleri dikkate almamaktadır. Yönetmeliğin reformuna yönelik somut öneriler bulunmasına rağmen, Kolombiya'daki yüksek sismik riske karşın bu öneriler hayata geçirilmemiştir.

Bunun da ötesinde, bir yönetmelik olmasına rağmen ülkenin çoğu yerindeki inşaatlarda bu yönetmeliğe uyulmamaktadır. Bir tarafta büyük şirketler ve orta büyüklükteki inşaat şirketleri tasarımları ve inşaatları için yönetmeliğe uymaksızın onay "satın alırken" diğer tarafta kırsal bölgelerdeki ve şehirlerin yamaçlarındaki inşaatlar genellikle insanların kendi kendilerin yaptıkları inşaatlardır ve güvenlik yönetmeliklerine buralarda da uyulamamaktadır.

Ulusal Mesleki Mimarlık Konseyi'ne göre, 2023 yılında Kolombiya'da inşa edilen binaların en az yüzde 52'si NSR-10 Yapı Yönetmeliği yürürlüğe girmeden önce inşa edilmişti ve piyasaya giren her beş konuttan üçü, izinsiz inşa edildikleri ve mevcut deprem dayanıklılığı gereksinimlerini karşıladıklarına dair herhangi bir güvence bulunmadığı anlamına gelen, gayri resmi kökenlidir. Kolombiya'daki birçok bina, genellikle 7 ila 10 santimetre kalınlığında ince beton duvarlara ve genellikle kaynaklı tel örgüden oluşan, çok kırılğan ve kolayca kırılan tek katmanlı bir çelik donatıya sahiptir.

Bu neden olmaktadır? Çünkü bu sistem altında inşaatta dahil olmak üzere ekonomik sektörler kapitalist mantık tarafından yönetilen "pazarlardır". Halkın büyük çoğunluğunun erişimi olmayan barınma bir metadır. Kolombiya'da sadece on ev hanesinden dördü kendi evinin sahibidir ve genel nüfusun büyük çoğunluğu emlağın ve inşaat malzemelerinin yüksek fiyatları karşısında kayıt dışı inşaata ve öz kaynaklarla inşaata yönelerek masrafları düşürmeye çalışmaktadır.

Barınmanın bir meta olması ve insanların parasızlıktan güvensiz evlerde yaşamak zorunda kalmaları “kaçınılmaz” bir durum değildir. **Üretimin amacının kar olmadığı ve her şeyin birer meta olmadığı bir toplumsal sistem mümkündür ancak bu mevcut sistemi yıkarak gerçek bir devrim yapmayı gerektirir.**

Halkı “güvenlik tehdidi” olarak görmek karşısında halkın potansiyelini görmek

Hükümetin tepkisi sokağa çıkma yasakları ve militarizasyon ile işletmeleri korumayı öncelemek olmuştur. El Espectador’un haberine göre depremin en sert vurduğu şehirlerden Pereira’da 267 arama kurtarma görevlisine karşılık iş yerlerinin korunması için 600 polis görevlendirilmiştir. Evet acil durumlarda halkın durumunun kötüleşmemesi için güvenlik önlemleri alınmalıdır ancak öncelik kesinlikle bu değildir.

Bu sistem altında insanlar bir kolektifin parçası ve duruma karşı örgütlü bir çözüm yerine bir tehdit olarak görülüyorlar. İnsanların potansiyelini ve iyi niyetini uygun şekilde organize etmek ve yönlendirmek mümkündür—ve bu tür felaketlerde bu özellikle önemlidir. Yüzlerce kişi, çıplak elleriyle molozları kaldırmak için hemen insan zincirleri oluşturmaya, çökme bölgelerinde çalışanlara su ve yiyecek sağlamaya ve yakın bölgelerde trafiği yönlendirmeye başladı. Cali kentinde bir gönüllünün basına söylediği gibi: “İnsanların dayanışması muazzam. Yiyecek ve su aldık; yardım edecek yeterince el var.” Hakikat, kitlelerin “yağmacılar” ve haydutlar gibi görülmesi yerine çoğu insanın bu durum karşısında dayanışma gösterdiğidir ve bu hissin örgütlenmesinin, yükseltilmesinin; bu acil duruma yanıt vermek için kullanılmasının mümkün olduğudur.

ADLE rejiminin yanıtı: Deprem mağdurlarıyla dalga geçmek

Pazartesi sabahı depremden birkaç saat sonra ADLE bir basın toplantısı düzenledi ve ölü sayısının yüzü geçtiğini duyurdu. Resmi yayın başlamadan önce büyük bir keyif içerisinde gözüken ADLE gülücükler ve öpücükler atarken dinleyecilere askeri selamlar yapıyordu. Yayın başlayınca yüz ifadesi bir trajediye uygun hale geldikten sonra ülkeyi “İsa Mesihe” emanet ettiğini söyledi. Aynı günün akşamüstü “yarın Kolombiya için güzel haberler olacak” diyen bir video paylaştı. Saatler sonra San Calixto’ya bağlı Sinai köyünde ordu yoğun bir bombalamaya girişti en az üç çiftçi ciddi biçimde yaralandı. El Tarra ve Hacari’deki yetkililer birkaç evin

yıkıldığını ve bazı çiftçilerin bombalamalarda yaralandığını bildirirdi. El Tarra’daki belediye ofisi bazı insanların kaybolduğunu bildirdi.

Deprem, ADLE tarafından normal şartlarda güçlü bir muhalefetle karşılaşacak bir durumda bir kaçış işlevi gördü: ABD’ye sözde “uyuşturucuya karşı savaş” için direkt askeri müdahale yetkisi verirken İsrail’in Golan Tepelerini işgalini de diplomatik olarak destekledi.

Neden rejimin bu yanıtı ve bu sistem böylesi bir trajedi karşısında bu denli acımasız? Neden depremin etkisini azaltabilmek için yeterli bilgiye ve araçlara sahipsek, yeterli öngörü ve toplumsal planlamayla hasar inanılmaz düşürülebilecekse neden insanlar hayatlarını ve her şeylerini kaybetmek zorunda kalıyorlar?

Basit bir şekilde söylemek gerekirse bu sistem için halkın büyük çoğunluğunun çıkarları öncelik değildir, mevcut üretim biçimi altında toplum kar etrafında örgütlenir. Ve böylesi bir sistem altında yaşadığımız müddetçeböylesi olaylarla mücadele etmede insanlığın inanılmaz potansiyeli de gerçekleştirilemeyecektir. Şu anda depremleri yeterince önceden tahmin edemiyoruz, ancak toplumsal sistemi ve bu doğa olaylarına verilen tepkiyi dönüştürebiliriz. Burada bahsettiğimiz şeyler devrimci sosyalist bir toplum altında, insanlığın ve gezegenin ihtiyaçları etrafında örgütlenen bir sistemde gerçekleştirilebilir. Radikal olarak farklı bir sisteme ihtiyacımız var!